

Examenul național de bacalaureat 2021

Proba E. c)

Istorie

Simulare

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

I. TEMA

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovné zdroje:

A. „Pri posudzovaní Leninových nástupcov nejestvuje názorová zhoda. [...] V rokoch 1924-1953 postava Stalina získala v očiach sovietskeho národa hrdinské rozmery, on sa predstavoval ako Leninov dedič, zakladateľ modernej ekonómie, ničiteľ vnútorných nepriateľov vlasti, bojovník, ktorý viedol národ k víťazstvu nad fašizmom a vodca, ktorý víťazne viedol svoju krajinu jadrovým vekom. Avšak len tri roky po Stalinovej smrti jeho reputácia [...] začala byť narušovaná. Jeho nástupca Chruščov [...] inicioval program «destalinizácie», počas ktorého bol Stalinovi pripísaný celý zoznam zločinov. Hlavné obvinenie, ktoré Chruščov vyzdvihol bolo, že Stalin sa odklonil od cesty skutočného marxizmu-leninizmu vytvorením vlastného «kultu osobnosti». [...] V «tajnej správe» prečítanej vo februári 1956 na XX. zjazde Komunistickej strany Sovietskeho zväzu, Chruščov sledoval Stalinovu kariéru od '30 rokov, podrobne predstavil chyby a zločiny, ktoré spáchal proti strane. Stalin bol obvinený z očividného zneužitia moci. Osobne bol vinný z čistiek «tých hromadných zatýkaní, ktoré zapríčinili veľké zlo ZSSR [...] a kauze socializmu»“.

(M. Lynch, *Stalin și Hrușciov: URSS, 1924-1964*)

B. „Do roku 1926 Mussolini splnil svoj sen stať sa diktátorom Talianska. Mohol prijímať zákony jednoduchým vydávaním dekrétov. Parlament bol úplne pod jeho kontrolou – prestal byť diskusným fórom a stal sa jednoduchým amfiteátrom, v ktorom bolo možné tliekať jeho rozhodnutiam [...]. Neexistovala organizovaná politická opozícia [...]. Samozrejme, kráľ mohol Mussoliniho teoreticky odvolať, ale [...] Victor Emmanuel nebol pripravený čeliť svojmu prvému ministrovi. Navyše, pokiaľ Mussolini vzbudzoval v kráľovi úctyhodný strach, nemal dôvod obávať sa ozbrojených síl zaviazaných kráľovi prísahou vernosti.

Majúc takýmto spôsobom zabezpečené postavenie, Mussolini si začal vytvárať fašistický štát. Tento štát mal byť osobnou diktatúrou, lebo jeho hlavným cieľom bolo udržať a posilniť vlastnú moc. [...] Podporoval kult osobnosti, ktorý zdôrazňoval jeho genialitu, moc a skutočnosť, že ako vodca národa bol nenahraditeľný. [...] Snaha o osobnú moc bola väčšia ako túžba «fašizovať» Taliansko a talianske inštitúcie. Výsledkom bolo, že jeho politika sklamala mnohých vo Fašistickej strane, ktorí dúfali, že revolúcia [...] vytvorí štát, v ktorom strana bude kontrolovať všetky vládne inštitúcie.”

(M. Robson, *Italia: liberalism și fascism, 1870-1945*)

Opierajúc sa o tieto zdroje, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Menujte politický útvar uvedený v zdroji **B**. **2 body**
2. Napíšte, zo zdroja **A**, informáciu vzťahujúcu sa na Chruščova. **2 body**
3. Uveďte po jednom historickom priestore, na ktorý sa vzťahuje zdroj **A**, respektíve zdroj **B**. **6 bodov**
4. Napíšte na skúškový hárok písmeno zodpovedajúce zdroju, v ktorom sa uvádza, že politický vodca sa pokladá za zakladateľa modernej ekonómie. **3 body**
5. Uveďte jeden vzťah príčina–následok, medzi dvoma informáciami zo zdroja **B** a spresnite úlohu každej z nich (*príčina*, respektíve *následok*). **7 bodov**
6. Predstavte dve demokratické politické praktiky používané v Rumunsku (România) v 20. storočí. **6 bodov**
7. Uveďte konštantu v priebehu historických udalostí, ktoré sa odohrali v povojnovom Rumunsku v období 1946-1947. **4 body**

II. TEMA

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovný zdroj:

„Zjednotenie štátnych útvarov jestvujúcich medzi Karpatici (Carpați) a Dunajom (Dunăre) pod vedením Basaraba (Basarab) sa uskutočnilo dohodou, ale i silou. [...] Pri vzniku Valaška (Țara Românească), okrem zjednotenia vojvodstiev a kniežatstiev, treba mať na zreteli dva dôležité činitele. Po prvé, obchod. Nový štát sa nachádzal na konečnom úseku veľkej obchodnej cesty, ktorá spájala strednú Európu (Europa Centrală) s Čiernym morom (Marea Neagră) prostredníctvom ústia Dunaja. Potreba bezpečnosti kontinentálnej obchodnej cesty, ako aj značné príjmy, ktoré vojvoda Basarab, ako «strážca» tejto obchodnej tepny získal, hrali dôležitú úlohu pri vzniku rumunského stredovekého štátu na juh od Karpát. [...] Druhým dôležitým činiteľom pre zrodenie stredovekého štátu medzi Karpatici a Dunajom bola mongolská nadvláda [...]; táto zablokovala uhorskú expanziu za Karpatici [...]. Zjednotenie štátnych politických útvarov medzi Karpatici a Dunajom bolo podporované aj vnútornými konfliktmi v Uhorskom kráľovstve (Regatul Ungariei), ktoré vypukli zároveň s vymretím arpádovskej dynastie. Len čo nová dynastia Anjuovcov, prostredníctvom Karola Róberta, ukončila tieto rozkoly, Uhorsko začalo likvidovať štát vzniknutý prednedávnom za Karpatici. [...]

Územie východne od Karpát sa nachádzalo [...] pod mongolskou nadvládou a bolo kontrolované z vojenských centier [...]. S cieľom chrániť východnú hranicu Uhorského kráľovstva a zablokovať všetky priechody Východných Karpát (Carpații Răsăriteni) v prípade tatárskych vpádov, oblasť v susedstve priechodov bola zorganizovaná vojensky a mala postavenie *marky* (pohraničnej oblasti s obrannými vojenskými funkciami), viedol ju vojvoda Dragoș (Dragoș) z Marmarošu (Maramureș) [...]. Okrem *marky* založenej Uhorským kráľovstvom, na území východne od Karpát sa nachádzali politické útvary [...] tak, ako je to zrejmé z tvrdení niektorých zdrojov. [...] Zjednotenia politických útvarov sa ujal vojvoda, ktorý sa «pristáhoval» spoza hôr: Bogdan z Marmarošu. Dostanúc sa do rozporu s uhorským kráľom Ľudovítom I., prešiel za Karpaty a odstránil Dragošových následníkov [...]. Po neúspešnom pokuse o emancipáciu spod uhorskej kontroly (1359), v zime medzi rokmi 1364-1365 získal Bogdan víťazstvo podobné Basarabovmu z roku 1330. Aj v prípade nového rumunského štátu na východ od Karpát, Bogdanovo víťazstvo dočasne ukončilo uhorskú zvrchovanosť nad touto novou krajinou, ale, čo je dôležitejšie, ono potvrdilo nezvratný charakter existencie moldavského štátu (statul moldovean).”

(F. Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*)

Opierajúc sa o tento zdroj, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Menujte vojvodu na juh od Karpát, uvedeného v danom zdroji. **2 body**
2. Uveďte storočie, v ktorom sa odohrávajú udalosti na východ od Karpát, na ktoré sa vzťahuje daný zdroj. **2 body**
3. Uveďte vojvodu, ktorý odstráni uhorskú zvrchovanosť vo východo-karpatskom priestore a vojenskú akciu uzavretú s týmto výsledkom, na ktorú sa vzťahuje daný zdroj. **6 bodov**
4. Vypíšte z uvedeného zdroja dve informácie o *marke*. **6 bodov**
5. Sformulujte na základe daného zdroja stanovisko týkajúce sa kontextu založenia stredovekého štátu Valaško, podporte ho dvoma informáciami zo zdroja. **10 bodov**
6. Argumentujte za pomoci významnej historickej udalosti tvrdenie, podľa ktorého sa v 17. storočí - prvej polovici 18. storočia konajú akcie zamerané na organizovanie inštitúcií v rumunskom priestore. (Boduje sa opísanie významnej historickej udalosti a používanie spojíviek, ktoré vyjadrujú kauzalitu, ako i závery) **4 body**

III. TEMA

(30 bodov)

Vypracujte na približne dvoch stranách esej o založení moderného rumunského štátu v 18. – 19. storočí, majúc na zreteli:

- uvedenie jedného z cieľov politických projektov týkajúcich sa moderného rumunského štátu, vypracovaných v druhej polovici 18. storočia;
- spresnenie politického projektu týkajúceho sa moderného rumunského štátu z prvej polovice 19. storočia a uvedenie troch aspektov vzťahujúcich sa na tento projekt;
- uvedenie historickej udalosti, ktorá podporila vznik moderného rumunského štátu a ktorá sa udiala medzi rokmi 1857-1859;
- sformulovanie stanoviska týkajúceho sa upevnenia rumunského štátu v siedmom desaťročí 19. storočia a jeho podporenie historickým argumentom.

Poznámka! Boduje sa aj používanie **adekvátneho historického vyjadrovania**, **štruktúra eseje**, zdôraznenie vzťahu **príčina - následok**, vypracovanie **historickej argumentácie** (opísanie jednej významnej historickej udalosti a používanie spojíviek, ktoré vyjadrujú kauzalitu, ako i konklúziu) rešpektovanie **chronologického/logického sledu** historických udalostí a **zaradenie** eseje do spresneného rozsahu dvoch strán.